

Аналітична записка про виконання у 2020 році завдань Державної стратегії регіонального розвитку України у Чернігівській області

На виконання п.15 Плану заходів з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року (далі – План заходів) з метою забезпечення територіальної соціально-економічної інтеграції і просторового розвитку регіону у 2020 році проводилась робота по формуванню апаратно-технічної бази та модернізації програмного комплексу містобудівного кадастру Чернігівської області.

У 2020 році затверджено 49 генеральних планів, зонінгів – 43; детальних планів територій в межах населених пунктів – 20 та детальних планів територій за межами населених пунктів - 43.

На виконання п. 18 Плану заходів забезпечувалось створення умов для зменшення обсягів утворення відходів і збільшення обсягу їх переробки та повторного використання на регіональному рівні. У 2020 році забезпечено утилізацію радіоактивних відходів за рахунок коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища (132,8 тис. грн) та власних коштів КНП «Чернігівський медичний центр сучасної онкології» Чернігівської обласної ради (1,4 тис. гривень).

Крім того, за кошти обласного фонду охорони навколишнього природного середовища облаштовані сміттєзвалища на територіях Шаповалівської і Тиницької сільських рад Ніжинського району, Білошицько-Слобідської та Прибинської сільських рад Корюківського району (184,86 тис. грн); розроблено проєкт Регіонального плану управління відходами Чернігівської області (495,0 тис. грн) та підготовлено Звіт про СЕО до Плану (49,068 тис. грн).

На виконання п. 28 Плану заходів обласна державна адміністрація розглянула проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року» та погодила його із зауваженнями (лист Мінрегіону від 03.02.2020 №01-01-18/778).

Крім того, облдержадміністрацією погоджено проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 роки».

В рамках програми «*Інноваційна економіка та інвестиції*» створювались умови для формування сприятливого інвестиційного середовища та позитивного іміджу області.

У 2020 році продовжувалася актуалізація двомовної (українська, англійська) Інтерактивної інвестиційної карти Чернігівської області, яка є джерелом корисної інформації для потенційного інвестора щодо наявних в регіоні об'єктів для інвестування (вільні земельні ділянки, незадіяні приміщення, об'єкти незавершеного будівництва, родовища корисних копалин та інвестиційні пропозиції). Зокрема, на карті розміщено понад 150 об'єктів інвестування типу «Brownfield» та близько 60 типу «Greenfield». Карта знаходиться за посиланням:

<http://economy.cg.gov.ua/maps/>). Також зазначена інформація розміщена на Геопорталі містобудівного кадастру області в розділі «Економіка та інвестиції».

Для пошуку потенційних інвесторів, залучення міжнародної технічної допомоги щомісячно оновлюється Грантовий дайджест «Будь у курсі подій – дій», який містить інформацію щодо проєктів міжнародної технічної допомоги та програм пільгового кредитування від міжнародних фінансових організацій, відкритих для участі у грантових конкурсах.

З метою розширення інноваційної інфраструктури завершується робота над створенням першого в області індустріального парку «Менський» на території м. Мена. Розпорядженням голови облдержадміністрації від 24.04.2019 № 233 створено робочу групу для координації діяльності зі створення індустріального парку «Менський», яка здійснює відповідні організаційні заходи, необхідні для започаткування його діяльності. Також розроблено Концепцію, яку попередньо опрацьовано з Мінекономіки України, триває процедура погодження земельпорядної документації, після чого буде поданий необхідний пакет документів для включення парку до Реєстру індустріальних парків.

З метою промоції експортного потенціалу регіону, сприяння регіональним товаровиробникам в освоєнні ними нових закордонних ринків збуту проведено ряд зустрічей керівництва облдержадміністрації з делегаціями іноземних держав, дипломатичних представництв іноземних країн в Україні (Посол ЄС в Україні, посольство України в Республіці Хорватія, Приморсько-горанська жупанія Республіки Хорватія).

Відбулися семінари для регіональних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з питань підвищення рівня обізнаності щодо пошуку нових ринків збуту, нарощування експортного потенціалу (зустрічі з представниками ДП «Укрпромзовнішекспертиза», Інституту маркетингу Естонії, державної установи «Офіс з просування експорту України»).

Інформація про комерційні пропозиції регіональних суб'єктів господарювання надсилалась диппредставництвом України в закордонних країнах та закордонних країн в Україні, а також закордонним регіональним партнерам області з метою розповсюдження серед відповідних ділових кіл.

Забезпечено роботу Економічного Порталу Чернігівської області.

Інформація щодо інвестиційних та зовнішньоекономічних можливостей області постійно розміщувалась та оновлювалась на вебсайтах облдержадміністрації (www.cg.gov.ua), Департаменту розвитку економіки та сільського господарства облдержадміністрації (economy.cg.gov.ua), Економічному Порталі Чернігівської області (<http://www.chernihiv-oblast.gov.ua/companu>) та його сторінці у Facebook (<http://www.Facebook.com/chernihivregion>).

Чернігівська область посіла 2 місце за рівнем сприятливості умов для ведення бізнесу в Україні із загальним рейтингом у 348 балів (з динамікою позиції +4) за результатами Рейтингу Regional Doing Business 2020.

В області завершена реалізація обласної Програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2017-2020 роки, в рамках якої здійснювалась фінансово-кредитна та інвестиційна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва у формах часткової компенсації з обласного бюджету

відсоткових ставок за кредитами, залученими суб'єктами малого і середнього підприємництва у банківських установах та фінансового кредиту найбільш ефективних інвестиційних проєктів з пріоритетних видів діяльності.

У 2020 році Інвестиційною радою ДО «Регіональний фонд підтримки підприємництва по Чернігівській області» прийнято рішення про надання фінансово-кредитної підтримки з обласного бюджету:

- ФОП Прокопець А.Ф. (м. Ніжин) для реалізації інвестиційного проєкту «Ремонт та дооснащення садиби «Стара пристань», на суму 180 тис. грн (в т.ч. - 115,0 тис. грн з обласного бюджету);

- ФОП Ворошилової О.А. для реалізації інвестиційного проєкту «Відкриття мийки самообслуговування на 4 автомобіля», на суму 1,6 млн грн (в т.ч. - 200,0 тис. грн з обласного бюджету);

- ТОВ «ТРАНСІМПОРТ-ГРУП» для реалізації інвестиційного проєкту «Налагодження виробництва поліпропіленових мішків» (м. Чернігів), на суму 700 тис. грн (в т.ч. - 80,0 тис. грн з обласного бюджету).

Протягом 2020 року в рамках Програми організовано та проведено наступні заходи:

- семінари в містах Чернігів, Ніжин, Прилуки та Куликівській ОТГ для підприємців та осіб, які бажають розпочати власну справу. Зокрема, під час заходів було презентовано Державну програму «Доступні кредити 5-7-9%». Учасників ознайомили з основними напрямками державної підтримки АПК у 2020 році, у т.ч. місцевих товаровиробників; питаннями щодо захисту прав споживачів, державного ринкового нагляду нехарчової продукції; безпечності харчових продуктів; порядку справляння місцевих податків та зборів; легалізації праці населення тощо;

- семінари «Практичні питання розвитку сільського та зеленого туризму в Чернігівській області» у м. Мена, м. Новгород-Сіверський, смт Короп;

- 34 вебінари для підприємців та осіб, які бажають розпочати власну справу, стосовно програм підтримки бізнесу, в тому числі у період дії карантинних обмежень, підтримки місцевих товаровиробників тощо;

- обласний ярмарок «Що може жінка» (м. Чернігів);

- IV Бізнес-фест «Разом до успіху», до Дня підприємця;

- обласний «Форум ділових та професійних жінок».

У співпраці з проєктом FORBIZ реалізовано один із перших розвиткових проєктів в Україні, профінансований за рахунок коштів ДФРР: на базі Агенції регіонального розвитку Чернігівської області створено Центр підтримки підприємництва, інновацій та стартапів (BusinessHubChernihivRegion), який є сучасним простором, де підприємці та стартапи мають можливість пройти навчання в інкубаційній програмі; скористатися послугами коворкінгу та лабораторії-майстерні; отримати консультативну, менторську підтримку щодо започаткування та ведення власної справи. Зокрема, на базі Центру у серпні-жовтні п.р. організовано проведення першої в області десятитижневої Інкубаційної програми розвитку підприємницької діяльності.

З метою підвищення рівня обізнаності безробітних громадян з питань організації та провадження підприємницької діяльності надавались індивідуальні консультації та допомога у виборі бізнес-ідеї, складанні бізнес-планів тощо.

Впродовж 2020 року індивідуальні профконсультаційні послуги були надані 15,6 тис. безробітним особам, в т.ч. 856 осіб отримали профконсультації із застосуванням профдіагностичного тестування з метою виявлення схильності до певних видів професійної діяльності, 2,3 тис. безробітних отримали профконсультації дистанційно та в режимі онлайн.

Для 25 осіб, які виявили зацікавленість у самостійному започаткуванні власної справи, проведено навчання за програмою «Основи малого підприємництва». 8 безробітних осіб організували власну справу як суб'єкти підприємницької діяльності шляхом отримання допомоги по безробіттю одноразово.

Чернігівщина стала однією із 4 областей України, де впроваджується пілотний проєкт запуску мережі інформаційних пунктів підприємця на базі центрів надання адміністративних послуг міст Чернігова, Ніжина та смт Козелець за підтримки Офісу розвитку малого і середнього підприємництва при Мінекономіки та проєкту FORBIZ. Зазначені установи стануть майданчиком для отримання інформаційної та консультаційної підтримки та надаватимуть стандартизований перелік адаптованих до місцевих потреб послуг у зручний для клієнта спосіб (вебсторінка, портал; брошури, довідники, інструкції; консультації; семінари та тренінги).

З метою подальшого стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва, зростання його інвестиційної та інноваційної активності, рівня конкурентоспроможності в умовах євроінтеграції та збільшення внеску в соціально-економічний розвиток регіону, підвищення ефективності функціонування інфраструктури підтримки МСП в регіоні, розроблено та затверджено рішенням 25 сесії обласної ради 7 скликання від 28.10.2020 № 41-25/VII обласну Програму розвитку малого і середнього підприємництва на 2021-2027 роки.

В рамках програми *«Сільський розвиток»* здійснювались заходи з диверсифікації підприємницької діяльності в сільській місцевості.

Протягом 2020 року 6,9 тис. безробітних сільських мешканців було залучено до активних програм сприяння зайнятості, зокрема: 4,5 тис. осіб отримали постійну роботу, 1,2 тис. осіб пройшли професійне навчання, 1,2 тис. осіб були залучені до громадських та інших робіт тимчасового характеру.

В ході реалізації культурно-просвітницького проєкту «Збережемо традиції предків» у 2020 році за участі народних майстринь проведено 3 заходи для 35 безробітних жінок з питань відродження традиційних народних ремесел та виготовлення предметів хенд-мейду, як виду самозайнятості, способу творчої самореалізації та джерела доходів.

В рамках програми *«Розвиток туризму»* для промоції туристичного потенціалу регіону обласний туристичний портал chernihivregion.travel наповнювався актуальною інформацією. Проведена робота з оновлення контенту порталу. У порівнянні з 2019 роком вдвічі збільшилась кількість переглядів сторінок сайту (181,0 тис. переглядів – з них 89% мешканців України, 6 % - США, 3% - інші країни).

У 2020 році проведено 6 рекламно-інформаційних турів по Чернігівській області для представників туристичного бізнесу та екскурсиводів, ЗМІ

Запорізької, Донецької, Луганської, Миколаївської, Київської, Одеської, Харківської та Чернігівської областей.

Для публікації на туристичних порталах України та у друкованих виданнях надавались матеріали щодо туристичної привабливості області. Зокрема, такі матеріали розміщено на всеукраїнському туристичному порталі zruchno.travel. Знято 8 відеороликів – (Седнів, Чернігів, Качанівка, Батурин, Новгород-Сіверський), 3 англomовні - Антонієві печери, Качанівка, Батурин у співпраці з Discover Destination UA.

Проведено 5 семінарів по сільському зеленому туризму.

Виготовлено 23 різновиди рекламно-інформаційної та сувенірної продукції загальним тиражем понад 9 тисяч екземплярів.

Організовано обстеження міжнародної автостради М102 у межах Чернігівської області на предмет встановлення вказівників до основних туристичних маршрутів. Розроблена схема транслітерації та пропозиції до встановлення 42 знаків (Е-95 та Е-101).

Проведено конкурс у сфері гастрономічного туризму «Найсмачніша кава Чернігівщини» у рамках відзначення Всесвітнього Дня туризму.

В рамках програми «**Розвиток людського потенціалу**» здійснювались заходи, спрямовані на покращення ситуації на ринку праці.

У 2020 році закладами професійної (професійно-технічної) освіти області проведено випуск 1791 кваліфікованого робітника за регіональним і державним замовленням. На перше робоче місце працевлаштовано 1186 випускників. Крім того, на договірних засадах підготовлено 523 особи із числа дорослого населення. Зкладами вищої та фахової передвищої освіти області випущено 4025 висококваліфікованих фахівців.

З метою приведення у відповідність до чинного законодавства і створення максимально сприятливих умов здобуття освіти студентами всі вищі навчальні заклади I-II рівнів акредитації області набули статусу коледжів і перейменовані на фахові заклади освіти.

Забезпечено формування в державних закладах професійної (професійно-технічної) освіти 3 інклюзивних груп із числа учнівської молоді (30 осіб) з особливими освітніми потребами.

Оновлюється зміст професійної (професійно-технічної) освіти шляхом поступового переходу на підготовку робітничих кадрів за освітніми стандартами на компетентнісній основі. У 2020/2021 н.р. за блочно-модульним принципом організовано навчання із 49 робітничих професій. Впровадження в освітній процес сучасних виробничих технологій відбувається шляхом співпраці з підприємствами-замовниками кадрів, підприємствами-виробниками сучасного обладнання, матеріалів, інструменту й торгівельними фірмами, що їх реалізують, та вивчення галузевого інформаційного контенту. З урахуванням нововведень внесено зміни до змісту робочих професійних програм з конкретних професій.

В області працюють 25 інноваційних структур на базі закладів вищої освіти (профільні структурні підрозділи): наукові лабораторії, науково-дослідні центри, інноваційний центр з розробки, дослідження і впровадження сучасних технологій механізації та автоматизації технологічних процесів у рослинництві і тваринництві, археологічні експедиції, науково-дослідний центр з питань

діяльності органів та установ Державної пенітенціарної служби України.

До науково-дослідної та інноваційної роботи, яка здійснюється закладами вищої освіти регіону, залучено 2001 науково-педагогічний працівник, у т.ч. 292 молодих учених.

Протягом 2020 року 2,3 тис. безробітних (98,9%) навчалися під замовлення роботодавців області, 0,8 тис. - проходили стажування безпосередньо на робочих місцях.

Для оперативного реагування на потреби роботодавців за індивідуальними планами і програмами навчалися 17 безробітних за професіями: електрогазоварник, електрик, тракторист-машиніст, машиніст автовишки, водій навантажувача, кухар, перукар тощо.

43 особи у віці старше за 45 років та такі, що мали страховий стаж не менше 15 років, отримали ваучер для підвищення своєї конкурентоздатності за професіями: кухар, кондитер, швачка, тракторист-машиніст, «медсестринство».

У 2020 році на створені нові робочі місця працевлаштовано 9392 особи, з них у юридичних осіб – 2199 (23,4 % від загальної кількості) та у фізичних осіб – 7193 (76,6 %). При цьому у зв'язку зі змінами в організації виробництва та праці звільнено 5400 осіб. Реальний приріст становить 3992 робочих місця.

В рамках програми *«Загальноукраїнська солідарність»* створювались можливості для співробітництва регіонів у гуманітарній сфері.

У 2020 році театральними підприємствами області проведено 11 гастрольних заходів за кордоном (Іспанія, Португалія, Республіка Білорусь), 15 виїздів по Україні (Київ, Бровари, Івано-Франківськ, Рівне, Житомир, Конотоп, Миколаїв).

Крім того, в рамках проєкту культурної інтеграції «Український Донбас» та національного проєкту Міністерства оборони України «АРТПеремир'я», у вересні 2020 року взято участь творчої групи Чернігівського обласного театру ляльок ім. О. Довженка з виставами у фестивалі для дітей «Печера казок», який проходив у м. Соледар Донецької області.

Музейними закладами області впродовж 2020 року було проведено низку заходів, зокрема в Чернігівському обласному художньому музеї імені Григорія Галагана спільно з арт-менеджером з Мальти Луїджі Дж. Россі організовано виставковий проєкт «Chromesthesia». Під час реалізації проєкту відбулось відкриття персональної виставки автора проєкту, проведено публічні лекції та майстер-класи.

Спільно з громадською організацією «Товариство «Україна-Індія» в рамках святкування Дня Республіки Індія в Україні, присвяченого 70-річчю від дня прийняття Конституції Республіки Індія, в Чернігівському обласному художньому музеї імені Григорія Галагана відкрито фотовиставку «Кольори Індії», у якій зібрано світлини фотохудожників з усієї України. Також в музеї проведено Всеукраїнську наукову онлайн-конференцію «Творчість українських митців за кордоном».

У Чернігівському літературно-меморіальному музеї-заповіднику М.М. Коцюбинського проведена виставка у межах міжнародного АРТ-проєкту

«Лицарі українського романтичного світосприйняття М. Коцюбинський і С. Параджанов». Проект реалізовувався за підтримки Вірменського товариства культурних зв'язків «АОКС-Україна», Parajanov-ART, громадської організації «Вірменська община Чернігівщини». В ньому взяли участь автори зі Швеції, США, Грузії, Вірменії, України, Коста-Ріки.

З метою формування привабливого образу регіонів в Україні, інтеграції регіональних ідентичностей у загальноукраїнську ідентичність на офіційному вебсайті обласної державної адміністрації постійно висвітлювались матеріали про соціально-економічний розвиток області. Ці матеріали також поширювались серед телерадіокампаній, друкованих ЗМІ, інтернет-видань. Крім того, керівництво облдержадміністрації брало участь у теле- та радіопрограмах, надавало коментарі ЗМІ щодо актуальних тем розвитку області та проблемних питань.

Забезпечено проведення 27 пресбрифінгів за участі голови облдержадміністрації та його заступників, керівників структурних підрозділів, установ і організацій. Здійснено інформаційний супровід 25 засідань «за круглим столом», нарад тощо з питань соціально-економічного розвитку регіону.

Облдержадміністрація постійно ініціює перед центральними органами влади вирішення питання щодо збільшення присутності в прикордонних районах області вітчизняних телерадіомовників.

Департамент інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю облдержадміністрації спільно з представником Нацради України з питань телебачення і радіомовлення в області популяризують на території області проект Нацради «Радіо громад». У 2020 році очікувалося проведення конкурсів на вільні радіоканали для міста Семенівка, селищ Вертіївка та Седнів, однак у зв'язку з обмежувальними заходами, встановленими через епідемію COVID-19, конкурси були скасовані.

В області здійснювались заходи, спрямовані на інтеграцію вимушених переселенців. Забезпечено прийом зазначеної категорії громадян за місцем тимчасового перебування та розгляд їх звернень у першочерговому порядку. У 2020 році щомісячну адресну допомогу внутрішньопереміщеним особам для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг, отримали 3884 сім'ї.

В рамках програми *«Ефективне управління регіональним розвитком»* облдержадміністрацією вживались заходи, спрямовані на посилення інституційної спроможності області, забезпечення ефективної реалізації державної регіональної політики. З 2017 року в регіоні функціонує Агенція регіонального розвитку Чернігівської області, пріоритетними напрямками роботи якої є інвестиційний розвиток регіону, підтримка малого і середнього підприємництва тощо.

Агенцією проводились семінари для представників ОТГ з питань залучення інвестицій, на її базі проводились навчальні тренінги для суб'єктів малого та середнього бізнесу, надавались консультаційні послуги щодо отримання міжнародної технічної допомоги, коштів ДФРР тощо.

Крім того, Агенцією розроблено та подано для участі у II конкурсі проектів регіонального розвитку, які можуть реалізовуватися за рахунок коштів,

отриманих від ЄС у рамках Програми підтримки секторальної політики України, проєкт «Місцевий економічний розвиток прикордонних громад Чернігівської області на засадах приватно-державного партнерства у традиційних господарських сферах поліських територій».

В області створена ефективна система підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців місцевих органів виконавчої влади, посадових осіб місцевого самоврядування у сфері управління регіональним розвитком. Так, Чернігівським центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організації проводився ряд семінарів. Зокрема, на теми: «Регіональна політика як складова економічного розвитку області», «Формування якісної інвестиційної ділянки в громаді як шлях до успішного залучення інвестора. Мотивація та практика», «Підготовка проєктних заявок на окремі конкурси», «Управління проєктним циклом - від ідеї до звітності», «Основи партисипативного стратегічного планування», «Підготовка розвиткових проєктів ДФРР», «Особливості підготовки та подання проєктів регіонального розвитку, що можуть фінансуватися за рахунок коштів ЄС», «Правові та практичні аспекти здійснення публічних закупівель в Україні» та ін.

Усього із зазначених питань підвищило кваліфікацію 1735 посадовців, з них: 560 державних службовців та 1175 посадових осіб місцевого самоврядування.